

Коба О. В.,

кандидат педагогічних наук, старший дослідник, доцент кафедри забезпечення державної безпеки, Київський інститут Національної гвардії України
(м. Київ, Україна)

Хаджинов А. В.,

курсант, факультету забезпечення державної безпеки, Київський інститут Національної гвардії України
(м. Київ, Україна)

РОЛЬ І ЗАВДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СИСТЕМІ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ДЕРЖАВИ

Підрозділи Національної гвардії України (далі — НГУ) відіграють ключову роль у підтриманні національної безпеки, зокрема охороні громадської безпеки, захисту конституційного ладу та забезпеченні безпеки держави. Одним із найважливіших напрямів діяльності НГУ є охорона важливих державних об'єктів, серед яких стратегічні підприємства, енергетичні інфраструктури, військові арсенали, урядові установи та об'єкти ядерної й радіаційної безпеки. Виконання цих завдань потребує високого рівня професійної підготовки, жорсткої дисципліни та постійного вдосконалення методів роботи, особливо в умовах підвищеної загрози терористичних атак і диверсій.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про Національну гвардію України», одними з основних завдань НГУ є охорона важливих державних об'єктів і забезпечення громадської безпеки [1]. Цей закон визначає правові основи організації, підготовки та застосування НГУ, зокрема у період дії воєнного стану.

Особливого значення набуває охорона об'єктів, пов'язаних з використанням ядерної енергії. Відповідно до Закону України «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання» [2], забезпечення фізичного захисту таких об'єктів є невід'ємною частиною системи державної безпеки. До охорони ядерних об'єктів залучаються підрозділи НГУ у взаємодії з Службою безпеки України, Національною поліцією, Державною інспекцією ядерного регулювання України та іншими уповноваженими органами.

Крім того, Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» визначає принципи державної політики у сфері ядерної енергетики, серед яких — захист персоналу, населення і навколишнього середовища від шкідливого впливу іонізуючого випромінювання [3]. Військовослужбовці НГУ, які несуть службу з охорони таких об'єктів, проходять спеціальну підготовку з

питань радіаційної безпеки, правил поведінки в зонах потенційного забруднення та реагування на надзвичайні події.

Діяльність підрозділів НГУ у сфері охорони стратегічних об'єктів регламентується також Законом України «Про правовий режим воєнного стану», яким визначено особливості організації державного управління, оборони, правопорядку та взаємодії між силовими структурами у період загрози чи збройної агресії [4]. У межах цього правового режиму підрозділи НГУ несуть службу за посиленним варіантом, здійснюють охорону стратегічно важливих об'єктів, патрулювання прилеглих територій, забезпечують контроль доступу та оперативне реагування на загрози.

Охорона об'єктів стратегічної інфраструктури організовується відповідно до вимог Положення про організацію та несення служби з охорони органів державної влади військовими частинами і підрозділами НГУ [5], що визначає порядок дій вартових, патрулів, чергових підрозділів та порядок взаємодії між ними. Особовий склад, який залучається до несення служби, зобов'язаний не лише підтримувати пропускний режим і контроль за периметром, але й бути готовим до негайних дій у разі диверсій, нападів або спроб несанкціонованого проникнення.

Служба на таких об'єктах передбачає цілодобове несення служби, що потребує високої психологічної стійкості та витривалості особового складу. Велика увага приділяється організації бойової, спеціальної та морально-психологічної підготовки військовослужбовців. Психологічна підготовка спрямована на розвиток витримки, концентрації уваги та вміння діяти в умовах невизначеності, що має вирішальне значення для запобігання надзвичайним подіям [6].

У сучасних умовах технічне оснащення об'єктів, які перебувають під охороною, має вирішальне значення. Використання систем відеоспостереження, сигналізації, засобів радіозв'язку, безпілотних апаратів та електронного контролю доступу суттєво підвищує ефективність охорони. Підрозділи НГУ інтегрують технології аналітичного моніторингу з використанням елементів штучного інтелекту для виявлення потенційних загроз у режимі реального часу [7].

Отже, охорона важливих державних об'єктів є складним, багаторівневим процесом, що поєднує організаційні, правові та технічні заходи. Вона має не лише оборонне, а й превентивне значення, адже забезпечує стабільність функціонування державних інституцій, інфраструктури та підтримує довіру громадян до системи національної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Про Національну гвардію України : Закон України від 13 берез. 2014 р. № 876-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 17. Ст. 594.
2. Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання : Закон

України від 19 жовт. 2000 р. № 2064-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 1. Ст. 1.

3. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку : Закон України від 8 лют. 1995 р. № 39/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 12. Ст. 81.

4. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст. 250.

5. Про затвердження Положення про організацію та несення служби з охорони органів державної влади військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України : Наказ МВС України. – Київ, 2016.

6. Лавніченко О., Годлевський С. Дії військових частин Національної гвардії України в охороні громадського порядку при ускладненні оперативної обстановки та у кризових ситуаціях // *Національна академія Національної гвардії України*. – Харків, 2021.

7. Кузьменко О., Островський С. Особливості організації взаємодії Національної гвардії України з правоохоронними органами. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Одеса. 2020. № 45. С. 123–128.